

V SKRBI ZA VAŠE ZDRAVJE

VARNO IN UČINKOVITO LAJŠANJE BOLEČINE

Matjaž Koželj

 KRKA

*Naša inovativnost in znanje
za učinkovite in varne
izdelke vrhunske kakovosti.*

Matjaž Koželj, dr. med.

Klinični oddelek za gastroenterologijo

SPS Interna klinika

Klinični center Ljubljana

Japljeva 2, Ljubljana

Nesteroidna protivnetna zdravila in acetilsalicilna kislina

Nesteroidna protivnetna zdravila in acetilsalicilna kislina ublažijo ali odpravijo bolečino, zmanjšajo vnetje in znižajo zvišano telesno temperaturo. Zdravniki jih predpisujejo predvsem za odpravljanje bolečin in vnetja. Majhne odmerke acetilsalicilne kisline predpisujejo tudi ljudem, pri katerih obstaja povečano tveganje za nastanek srčno-žilnih bolezni (možganske kapi, srčnega infarkta itd.).

Zdravljenje z nesteroidnimi protivnetnimi zdravili in z acetilsalicilno kislino izboljša kakovost bolnikovega življenja in zmanjša verjetnost za razvoj srčno-žilnih bolezni. **Toda jemanje teh zdravil lahko povzroči nevarne neželene učinke na sluznici želodca ali dvanajstnika, katerih posledica so številni neprijetni simptomi.**

Do 40 % ljudi, ki jemljejo nesteroidna protivnetna zdravila ali acetilsalicilno kislino, ima bolečino v zgornjem delu trebuha. Imenujemo jo dispepsija. Pogosto je povezana s simptomi, kot so slabost, bruhanje in napenjanje. 10 do 30 % ljudi, ki jemljejo omenjena zdravila, pa ima ulkusno bolezen želodca ali dvanajstnika. Ulkus (razjeda) želodca ali dvanajstnika se pri bolnikih, ki jemljejo nesteroidna protivnetna zdravila ali acetilsalicilno kislino, celi počasneje kot pri ostalih.

Nesteroidna protivnetna zdravila in acetilsalicilna kislina povzročijo krvavitve iz prebavil pri 1 do 4 % ljudi.

Zakaj so nesteroidna protivnetna zdravila in acetilsalicilna kislina lahko škodljivi?

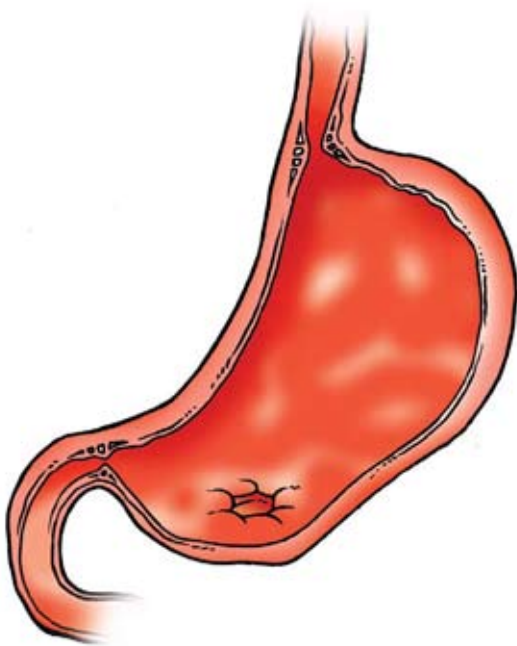
Kot vsa zdravila tudi nesteroidna protivnetna zdravila in acetilsalicilna kislina povzročajo neželene učinke, ki so posledica neposrednega ali posrednega delovanja na sluznico želodca ali dvanajstnika. Ocenjujemo, da je **četrtnina vseh neželenih učinkov zdravil** posledica jemanja nesteroidnih protivnetnih zdravil ali acetilsalicilne kisline. Sluznico želodca ali dvanajstnika (redko tudi požiralnika in črevesja) lahko poškodujejo takoj po zaužitju zdravila ali nekoliko kasneje.

Neposredni (lokalni) učinek je posledica neposrednega delovanja zdravila na sluznico in je veliko večji (intenzivnejši) v kislem okolju. Nastanejo lahko povrhnje (erozije) ali globoke (razjede) poškodbe sluznice.

Posredni (sistemski) učinek nastopi nekoliko kasneje. Nesteroidna protivnetna zdravila in acetilsalicilna kislina preidejo iz prebavne cevi v kri in nato potujejo s krvjo naprej v sluznico želodca in dvanajstnika. V sluznici zavrejo nastanek zaščitnih snovi, zato ob prisotnosti agresivnih dejavnikov, kot so želodčni sok, acetilsalicilna kislina, nesteroidna protivnetna zdravila, lahko nastane erozija ali razjeda sluznice.

Stena želodca in dvanajstnika je prepedena z žilami. Zaradi poškodovane sluznice želodca ali dvanajstnika se lahko poškoduje tudi žila in takrat nastopi huda krvavitev.

Krvavitev iz prebavil je nevaren zaplet, ki ga lahko povzročijo nesteroidna protivnetna zdravila ali acetilsalicilna kislina, in je za bolnika lahko usoden.

Kdo naj bo še posebej pozoren?

Tveganje za nastanek resnih neželenih učinkov in morebitnih zapletov na prebavilih zaradi jemanja nesteroidnih protivnetnih zdravil ali acetilsalicilne kisline je večje pri:

- **starejših od 65 let,**
- **bolnikih, ki so že imeli ulkusno bolezen,**
- **bolnikih, ki so že krvaveli iz ulkusa želodca ali dvanajstnika,**
- **bolnikih, ki že jemljejo acetilsalicilno kislino ali nesteroidna protivnetna zdravila,**
- **bolniki, ki že jemljejo zdravila za zaviranje strjevanja krvi (antikoagulante),**
- **bolnikih, ki že jemljejo glukokortikoide,**
- **bolnikih s kroničnimi boleznimi, zlasti s srčno-žilnimi zapleti.**

Tudi majhni odmerki acetilsalicilne kisline so lahko nevarni. Nevarnost za zaplete se dodatno poveča, če bolnik poleg acetilsalicilne kisline (tudi če je odmerek majhen) jemlje še nesteroidno protivnetno zdravilo.

Nevarnost za nastanek zapletov med zdravljenjem z nesteroidnimi protivnetnimi zdravili ali z acetilsalicilno kislino je največja pri bolnikih, ki so v preteklosti že krvaveli iz ulkusa želodca ali dvanajstnika.

Zdravljenje z nesteroidnimi protivnetnimi zdravili ali z acetilsalicilno kislino je nevarno za vsakega bolnika. Še posebej pa je nevarno za bolnike, pri katerih je tveganje za nastanek nevarnih neželenih učinkov na prebavila veliko.

Kaj lahko naredite sami?

Zdrav način življenja (redna prehrana, veliko gibanja in čim manj stresa) prepreči marsikatero bolezen, zato ga vzdržujte.

Ob bolečini, zvišani telesni temperaturi ali vnetju si velikokrat lahko pomagate sami z zdravili iz domače lekarne ali z zdravili, ki jih lahko dobite brez recepta. **Farmacevt v lekarni vam bo svetoval, katera zdravila lahko jemljete, koliko časa jih lahko jemljete in kdaj morate obiskati zdravnika.**

Za odpravljanje bolečine, zniževanje zvišane telesne temperature in zmanjševanje vnetja je najprimernejši in najvarnejši **paracetamol** (npr. Daleron). Paracetamol ne spada v isto skupino zdravil kot nesteroidna protivnetna zdravila ali acetilsalicilna kislina.

Preden boste začeli jemati nesteroidna protivnetna zdravila ali acetilsalicilno kislino, se morate vprašati, ali spadate med ljudi z večjim tveganjem za nastanek zapletov na prebavilih. Če si na to vprašanje ne znate odgovoriti sami, se posvetujte s svojim zdravnikom.

Bruhanje temne ali krvave vsebine in odvajanje črnega blata sta znaka za krvavitev iz prebavil. Če ju opazite, morate takoj k zdravniku.

Kaj naredi zdravnik?

Zdravnik navadno po pogovoru in pregledu predlaga zdravljenje. Bolečino v sklepih, mišicah, glavobol, zobobol ipd. skuša zdraviti z zdravili, ki jih imenujemo **analgetiki** (paracetamol, tramadol). Bolečino v sklepih poskuša odpraviti tudi brez zdravil, npr. s fizikalno terapijo, s hujšanjem, z vajami za krepitev mišic in z ortopedskimi pripomočki.

Pri uvajanju zdravljenja z nesteroidnimi protivnetnimi zdravili vedno izbere manj škodljive in najmanjše odmerke, ki še učinkovito lajšajo težave. Bolnikom z velikim tveganjem za nastanek srčno-žilnih bolezni predpiše majhne odmerke acetilsalicilne kisline.

Bolnikom z večjim tveganjem za nastanek zapletov na prebavilih, ki jih povzročajo nesteroidna protivnetna zdravila in acetilsalicilna kislina, predpiše še zdravilo iz skupine zaviralcev protonske črpalke. To so zdravila, ki najučinkoviteje zavrejo izločanje želodčne kisline in tako zmanjšajo vpliv neposrednih učinkov na sluznico želodca in dvanajstnika.

Knjižice iz zbirke V skrbi za vaše zdravje so na voljo tudi na spletni strani www.krka.si/zdravje.

Več informacij o želodčnih težavah dobite na spletni strani www.ezdravje.com/prebavila.

Izdala in založila

Krka, d. d., Novo mesto

Nastalo v sodelovanju s

Kliničnim oddelkom za gastroenterologijo
Kliničnega centra v Ljubljani

Ilustracije

Bojan Sumrak

Tisk

Kočevski tisk, 2006

V okviru določil zakona o avtorskih pravicah je to knjižico in njene dele brez pisnega dovoljenja izdajatelja in avtorja prepovedano razmnoževati, predelovati in javno objavljati.

Nesteroidna protivnetna zdravila in acetilsalicilna kislina pogosto povzročajo nevarne neželene učinke na sluznici želodca ali dvanajstnika.

Tudi majhni odmerki acetilsalicilne kisline lahko povzročijo krvavitev iz prebavil.

Nevarnost za krvavitev iz prebavil je velika za bolnike, ki jemljejo majhne odmerke **acetilsalicilne kisline in hkrati jemljejo še nesteroidno protivnetno zdravilo.**

Nevarnost za nastanek zapletov med zdravljenjem z nesteroidnimi protivnetnimi zdravili ali z acetilsalicilno kislino je največja pri bolnikih, ki so v preteklosti že krvaveli iz prebavil.

Zaviralci protonske črpalke zmanjšajo nevarnost zapletov, ki nastanejo zaradi jemanja nesteroidnih protivnetnih zdravil in acetilsalicilne kisline.

Krka, d. d., Novo mesto
Šmarješka cesta 6
8501 Novo mesto
www.krka.si